

Actau

Mae Actau'r Apostolion yn adrodd stori disgyblion Iesu o'u hamser yn Jerwsalem, yn union wedi Dyrchafael yr Iesu, i Paul yn y diwedd yn cyrraedd Rhufain. Mae tua hanner cyntaf y llyfr yn canolbwyntio ar beth ddigwyddodd i ddisgyblion cyntaf yr Iesu a sut, wedi iddynt gael eu hysbrydoli gan yr Ysbryd Glân, maent yn dechrau rhannu'r newyddion da, yn Jerwsalem i ddechrau ac yna ymhellach i ffwrdd. Mae ail hanner y llyfr yn trafod hanes yr Apostol Paul (y gwnaethom ei gyfarfod gyntaf ar y ffordd i Ddamascus ym mhennod 9) sy'n lledaenu'r newyddion da i'r Cenhedloedd yn Asia Leiaf (Twrci yw'r enw gennym nawr ar y wlad), yna Gwlad Groeg ac yn olaf, yr Eidal.

Pa mor hir wnaiff o gymryd?

Amser darllen: 2¼ awr
Yn brin o amser? Darllenwch yn unig
 1.1-15; 7.1-17; 9.11-15
 1.1-2.47; 5.1-8.3; 9.1-31;
 27.1-28.31

Dosbarth

Hanes

Unrhyw beth anodd?

Mae ambell i ddarn gwaedlyd (marwolaethau Ananias a Sapphira ym mhennod 5 a'r Brenin Herod Agrippa ym mhennod 12). Fel arall, does 'na ddim llawer sy'n anodd, ac mae'n debyg mai'r peth anoddaf yw cadw trac o'r manau roedd Paul a'r disgyblion eraill yn ymweld â nhw. Mi all fod o help i ddarllen yr Actau hefo map o'r byd Rhufeinig yn y ganrif gyntaf wrth law er mwyn i chi blotio lle mae'r gwahanol fannau.

Dyfyniadau i ysbrydoli

"Ond fe dderbyniwch nerth wedi i'r Ysbryd Glân ddod arnoch, a byddwch dystion i mi yn Jerwsalem, ac yn holl Jwdea a Samaria, a hyd eithaf y ddaear."

(Actau 1.8)

¹⁹"Edifarhewch, ynteu, a throwch at Dduw er mwyn dileu eich pechodau. Felly y daw oddi wrth yr arglwydd dymhorau adnewyddiad."

(Actau 3.19)

³⁴A dechreuodd Pedr lefaru: "Ar fy ngwir," meddai "rwy'n deall nad yw Duw yn dangos ffafriaeth,

³⁵ond bod y sawl ym mhob cenedl sy'n ei ofni ac yn gweithredu cyfiawnder yn dderbyniol ganddo ef."

(Actau 10.34-35)

Ynglŷn â'r Awdur

Mae ychydig adnodau agoriadol yr Actau (1.1-2) yn dangos mai'r llyfr hwn yw'r ail lyfr i un a ysgrifennwyd ynghynt. Gan fod Theoffilus hefyd yn cael ei enwi yn Luc, mae'n debyg mai'r un awdur a ysgrifennodd yr Actau ag a ysgrifennodd Efengyl Luc.

Mae'n werth nodi fod y ddau lyfr fwy na thebyg wedi bod ar wahân bob amser gan fod y ddau yn cynnwys adroddiad o Ddyrchafael Iesu i'r nefoedd (y cwestiwn yw pa un a ysgrifennwyd gyntaf – Luc neu'r Actau?).

Beth wyddom ni amdano?

Yn draddodiadol credwyd yn gyffredinol fod Luc, awdur y drydedd efengyl ac Actau'r Apostolion yn ffigiwr ac yn gydymaith i Paul (mae sôn amdano yn Philemon 1.24, Colosiaid 4.14 a 2 Timotheus 4.11). Mae traddodiad yn enwi ei fan geni fel Antioch ond roedd yn byw yn Nhroas, pan nad oedd yn teithio gyda Paul.

Bu llawer o drafod a oedd Luc yn genedl ddyn ai peidio. Yn sicr roedd yn gwybod ac yn gallu dyfynnu o'r ysgrythurau Iddewig. Gall hyn awgrymu ei fod ofn Duw.

O'i ysgrifennu gallwn ddeud ei fod yn hanesydd brwd ac yn gosod ei Efengyl ac Actau'r Apostolion mewn arddull sy'n ein hatgoffa o adroddiadau hanesyddol ei ddydd.

Ynglŷn â'r cyfnod

Byddai llawer ysgolhaig yn dyddio'r Actau tua'r un cyfnod ag Efengyl Luc felly o gwmpas 80au OC.

Beth oedd pobl yn ei deimlo?

Yr un fath ag yn Luc, ychydig iawn sy'n yr Actau i ddangos sut y byddai'r derbynwyr cyntaf yn teimlo ar y pryd.

Sut cafodd ei strwythuro?

- 1.1-8.40 Daeth y gymuned gynnar at ei gilydd yn Jerwsalem, a dechreuodd ledaenu'r newyddion da (i Samaria)
- 9.1-15.35 Mae'r newyddion da yn dechrau mynd ar led ac mae'r gymuned Gristnogol yn casglu yn Jerwsalem i drafod a ddylid gofyn i Genedl ddynion ddod yn Iddewon.
- 15.36-20.37 Paul yn teithio ymhellach i Asia Leiaf a Groeg.
- 21.1-28.31 Ar waetha'r perygl, mae Paul yn dychwelyd i Jerwsalem, yn cael ei arestio a'i anfon i Rufain.

Pa fath o Lyfr ydy o?

Yr un fath â llawer o lyfrau hanes yr Hen Destament, mae hwn yn llyfr hanes sy'n syrthio i gategori y gellir ei alw yn hanes diwinyddol – hanes gyda phwrpas. Nid yw'n dweud hanes y digwyddiadau yn unig er mwyn i chi allu gwybod beth a ddigwyddodd ond fel y gallwch ddeall pam eu bod wedi digwydd. Mae llawer o lyfrau hanes y Beibl fel hyn.

Cadwch lygad am...

Un o'r llinynnau diddorol yn yr Actau yw croestoriad bedydd a'r Ysbryd Glân. Weithiau mae'r Ysbryd Glân yn syrthio ar bobl i ddechrau, ac wedyn cânt eu bedyddio (pennod 10); weithiau mae pobl yn cael ei bedyddio yn enw Iesu ac wedyn yn derbyn yr Ysbryd Glân (pennod 19). Cadwch lygad ar y ddwy thema (bedydd ac Ysbryd Glân) ac ystyriwch sut rydych chi'n credu y maent wedi eu cysylltu.

Thema enfawr arall yw'r berthynas rhwng Iddewon a Chenedl ddyinion. Eto wrth i chi ddarllen ystyriwch beth yw'ch barn am yr anghytuno rhwng Paul, Pedr ac Iago.

Mae'r Actau'n adnabyddus am yr areithiau hir a roir gan wahanol bobl ar hyd y ffordd, darllenwch y rhain yn ofalus a gofyn i chi'ch hunan pam fod Luc wedi defnyddio gymaint ohonyn nhw. Beth maent yn ei ychwanegu at y stori?

Beth allai hyn ei olygu i mi?

Un o nodweddion allweddol yr Actau yw cryfder y gymuned ymhlith y Cristnogion cynnar, yn bwyta gyda'i gilydd, rhannu popeth (neu bopeth bron!), ystyriwch sut mae hyn yn cymharu â'ch gymuned Gristnogol chi a gofynnwch a ddylem ni hyd yn oed anelu at y lefel hon o gymuned heddiw.

Cwestiynau grŵp trafod

- Oedd yna unrhyw rannau o'r llyfr roeddech chi'n arbennig o hoff ohono neu wnaeth eich ysbrydoli?
- Oedd yna unrhyw rannau o'r llyfr nad oeddech yn ei hoffi neu oedd yn eich poeni?
- Beth oeddech *chi'n* ei gredu roedd y llyfr yn ei drafod?
- Trafodwch thema cymuned yn yr Actau (Gwelwch 'Beth all hyn olygu i mi?' uchod). Beth ydych chi'n gredu sy'n bosibl neu'n ddymunol i anelu ato o ran agosatrwydd y gymuned a welwn yn yr Actau?
- O fewn ychydig benodau cyntaf yr Actau gwelwn wrthdaro'n dechrau yn y gymuned Gristnogol. Trafodwch wrthdaro yn yr eglwys yr adeg honno ac ar hyn o bryd. A oes unrhyw beth y gallwn ei ddysgu o sut y bu iddyn nhw ddelio â'r gwrthdaro?
- Mae'r Actau yn gorffen yn swta. Siaradwch amdano – pam rydych chi'n credu ei fod yn gorffen fel hyn? Oeddech chi'n credu ei fod yn effeithiol neu'n siomedig?
- Wnaethoch chi ddarllen unrhyw beth yn y llyfr wnaeth eich cyffwrdd, ehangu eich ffydd neu wneud i chi feddwl yn ddyfnach am eich bywyd a sut rydych yn ei fyw?

Gallwch drydar lluniau, storïau neu gwestiynau o'ch clwb llyfrau gan ddefnyddio'r hashnod [#clwblyfrauibeibl](#) a tag [@cymybeibl](#).

Dod â'r Beibl yn **fyw**

B Cymdeithas
y Beibl